

“Con la ayuda de los jóvenes y de su espíritu innovador podemos realizar el sueño de un mundo en donde el pan, el agua, las medicinas y el trabajo fluyan en abundancia y lleguen primero a los más menesterosos”.

(Papa Francisco)

Anunciar l'Evangelí de la família avui

Les famílies cristianes, per la gràcia del sagrament nupcial, són els principals subjectes de la pastoral familiar, sobretot aportant “el testimoni joios dels cònjuges i de les famílies com a veritables Esglésies domèstiques”. De fet, els Pares Sinodals remarquen que “es tracta de fer experimentar que l'Evangelí de la família és alegria que “omple el cor i la vida sencera”

Són moltes les vegades que a les nostres comunitats proposem la Pastoral Familiar com el compliment d'una normativa o el compliment d'uns protocols per a determinades celebracions. A l'Exhortació Apostòlica se'n proposa que la Pastoral Familiar la centrem en presentar valors i estils de vida que responen a les necessitats que es constaten que avui hi manquen a la societat que ens rodeja. Per una banda, ens demana que les famílies cristianes presentem els nostres valors amb l'exemple de vida i la transmissió d'aquests valors als nostres fills. D'altra, demana a les comunitats parroquials, als moviments cristians, una implicació més directa en tot el que representa la Pastoral Familiar, adaptada a les necessitats de cada comunitat i, que engloba, no només la pre-

paració al Sagrament del Matrimoni, sinó que vagi molt més enllà: des del seguiment dels nous esposos, l'organització de trobades familiars, promoció de grups de matrimonis, celebracions específiques de festes o esdeveniments familiars.

L'Evangelí de la família és alegria que “omple el cor i la vida sencera”

També es constata la necessitat d'una formació interdisciplinària de tots els agents de Pastoral Familiar, tant dels laics com també dels preveres i, sobretot, dels semi-

naristes, perquè els futurs ministres posseeixin l'equilibri psíquic que la seva tasca els exigeix.

El papa Francesc es dirigeix directament al futurs nuvis: “Tingueu la valentia de ser diferents, no us deixeu devorar per la societat del consum i de l'aparença. Allò que importa és l'amor que us uneix, enfortit i santificat per la gràcia. Vosaltres sou capaços d'optar per un festeig auster i senzill, per col·locar l'amor per damunt de tot”. Els agents de pastoral i la comunitat sencera poden ajudar a que aquesta prioritat es converteixi en la norma i no en l'excepció.

Una de les causes que porta a ruptures matrimonials és tenir expectatives massa altes sobre la vida conjugal. (...). L'amor és artesanal, és senzill, és diari. És bo donar-se sempre un petó al matí, beneir-se cada nit, esperar l'altre i rebre'l quan arriba, fer alguna sortida junts, compartir tasques domèstiques. Però, alhora, és bo tallar la rutina amb la festa, no perdre la capacitat de celebrar en família, d'alegrar-se dels esdeveniments i festes familiars.

Tolo Frau i Juana Anglada

pensaments

Caminos hacia Dios: los creyentes

Cada creyente se parece mucho al dios al cual le 'reza'. De hecho, a dios-juez, creyente-juez. A dios-castigador, creyente-castigador. A dios-permisivo, creyente laxo. A dios-Ley, creyente legislador. A dios-mágico, creyente iluso. A dios-templo, creyente de sacristía. A dios-sacerdote, creyente clericalista. A dios-sacrificio, creyente negociante. A dios-obsesivo sexual, creyente reprimido. A dios-culposo, creyente culpógeno. A dios-triste, creyente de cara larga. ¡Qué panteón, Dios mío!

Pero qué distinto es un creyente alegre,

fecundo, audaz, servidor, orante, amigo de los pobres y humildes, libre de estructuras asfixiantes y cuestionador de la sociedad

en favor del bien común. Qué lindo es conocer a un creyente amante de conocer más a su Dios, que no condena los errores ajenos porque reconoce su propia debilidad, que no juzga como dueño de la verdad sino que se declara buscador de ella como todos, capaz de sufrir con el que sufre y gozar desinteresadamente con quien goza, comprometido a amar a todos sin distinción, dispuesto a entregar vida por lo que cree y experimenta en el corazón propio y de su comunidad. ¿Te suena en qué Dios cree alguien así? Sí, el Dios de Jesús.

Emmanuel Sicre, sj (PastoralSJ.org)

Diumenge XXI de Durant l'Any

“Només Vós teniu paraules de vida eterna”

Lectura del llibre de Josuè

24, 12a.15.17.18b

Salm responsorial 33

R: **Tastau i veureu com és de bo el Senyor.**

Lectura de la carta de sant Pau als cristians d'Efes

5, 21-32

Germans, sotmeteu-vos els uns als altres per reverència a Crist. Que les esposes se sotmetin als seus marits, com tots ens sotmetem al Senyor, perquè el marit és cap de la seva esposa, igual que Crist és cap i salvador de l'Església, que és com el seu cos. Per tant, així com l'Església se sotmet al Crist, les esposes s'han de sotmetre en tot als seus marits. I vosaltres, marits, estimau les vostres esposes, tal com Crist estima l'Església. L'estima tant, que s'ha entregat a la mort per ella, per santificar-la: l'ha rentada amb el bany de l'aigua acompanyat de la paraula, i així ha pogut cridar a la seva presència una Església gloriosa, sense taques, ni rües, ni res de semblant, tota santa i immaculada. Igualment els marits han d'estimar l'esposa com el seu propi cos. El qui estima la seva esposa, és com si s'estimàs ell mateix. No hi ha hagut ningú mai que no estimàs el seu propi cos. Tothom l'alimenta i el vesteix. També Crist es porta així amb la seva Església, perquè som membres del seu cos. Per dir-ho amb paraules de l'Esclat: "Per això l'home deixa son pare i sa mare per unir-se a la seva esposa, i des d'aquell moment, ells dos formen una sola família." És un misteri molt gran: ho dic de Crist i de l'Església.

Lectura de l'evangeli segons sant Joan

6, 60-69

En aquell temps molts que fins aleshores havien seguit Jesús digueren: "Aquest llenguatge és molt difícil! ¿Qui és capaç d'entendre?" Jesús coneixia interiorment que els seus seguidors murmuraven d'això, i els digué: "¿Vos escandalitza això que us he dit? ¿Què direu si veis que el Fill de l'home puja on era abans? L'Esperit és el qui dóna la vida. La carn no serveix de res. Les paraules que us he dit són Esperit i són vida. Però entre vosaltres n'hi ha alguns que no creuen." Des del principi Jesús sabia qui eren els qui creien i el qui l'havia de traïr. Després afegí: "Per això us he dit abans que ningú pot venir a mi si el Pare no li concedeix aquest do." Després d'aquell moment, molts dels qui l'havien seguit fins aleshores l'abandonaren i ja no anaven més amb ell. Jesús demanà als dotze: "¿Vosaltres també em voleu deixar?" Simó Pere li respongué: "Senyor, ¿a qui aniríem? Només vós teniu paraules de vida eterna, i nosaltres hem cregut i sabem que sou el Sant de Déu."

Lectura del libro de Josué

24, 1-2a. 15-17. 18b

En aquells dies, Josué reunió a las tribus de Israel en Siquén y llamó a los ancianos de Israel, a los jefes, a los jueces y a los magistrados. Y se presentaron ante Dios. Josué dijo a todo el pueblo: «Si os resulta duro servir al Señor, elegid hoy a quién serviréis: si a los dioses a los que sirvieron vuestros al otro lado del Río, o a los dioses de los amorreos, en cuyo país habitáis; que yo y mi casa serviremos al Señor». El pueblo respondió: «¡Lejos de nosotros abandonar al Señor para servir a otros dioses! Porque el Señor nuestro Dios es quien nos sacó, a nosotros y a nuestros padres, de Egipto, de la casa de la esclavitud; quien hizo ante nuestros ojos aquellos prodigios y nos guardó en todo nuestro peregrinar y entre todos los pueblos por los que atravesamos. También nosotros serviremos al Señor: ¡porque él es nuestro Dios!».

Salmo responsorial 33

R: **Gustad y ved qué bueno es el Señor.**

Lectura de la carta del apóstol san Pablo a los Efesios

5, 21-32

Lectura del santo Evangelio según san Juan

6, 60-69

En aquel tiempo, muchos de los discípulos de Jesús, dijeron: «Este modo de hablar es duro, ¿quién puede hacerle caso?» Sabiendo Jesús que sus discípulos lo criticaban, les dijo: «¿Esto os escandaliza?, ¿y si vierais al Hijo del hombre subir a donde estaba antes? El Espíritu es quien da vida; la carne no sirve de nada. Las palabras que os he dicho son espíritu y vida. Y con todo, hay algunos de vosotros que no creen». Pues Jesús sabía desde el principio quienes no creían y quién lo iba a entregar. Y dijo: «Por eso os he dicho que nadie puede venir a mí si el Padre no se lo concede». Desde entonces, muchos discípulos suyos se echaron atrás y no volvieron a ir con él. Entonces Jesús les dijo a los Doce: «¿También vosotros queréis marcharos?». Simón Pedro le contestó: «Señor, ¿a quién vamos a acudir? Tú tienes palabras de vida eterna; nosotros creemos y sabemos que tú eres el Santo de Dios».

Hem arribat al final d'aquest capítol sisè de l'evangeli de Joan, del qual vam interrompre la seva lectura la passada setmana. Com en les obres de teatre, al final s'hi presenta el desenllaç.

Idò bé: molts dels qui havien seguit Jesús van trobar inacceptable el seu missatge i es van "desapuntar". En el fragment que es proclama aquest diumenge, dona la impressió que només queden els Dotze, i encara no tots, les paraules finals d'aquest capítol, que el Leccionari no recull, diuen: "¿No us vaig escollir tots dotze? I un de vosaltres és un diable! Es referia a Judes, fill de Simó Iscariot" (Jn 6,70).

Jesús és conscient que el seu missatge és realment bona notícia, però sap que no tothom està disposat a acceptar-la; no tothom hi veu una notícia bona per a ell, "des del principi Jesús sabia qui eren els qui no creien i el qui l'havia de traïr."

Aquí ens trobem amb el gran misteri de la llibertat, que dona a cada ésser humà la capacitat d'acollir o no el do de Déu. Jesús fa referència al Pare per "justificar" la incredulitat dels que no creuen: "Per això us he dit abans que ningú no pot venir a mi si el Pare no li concedeix aquest do". Però el Pare no és el "responsable" de la incredulitat, perquè, de fet, Ell fa el do de la fe a tothom. Per què, idò, uns l'accepten i d'altres no?

Cap de nosaltres no disposa d'un criteri segur per discernir qui accepta realment el do de Déu i qui no. Ni tan sols podem estar segurs de la nostra pròpia resposta! A la pregunta que fa Jesús als Dotze "Vosaltres també em voleu deixar?", Pere, en representació de tots, respon: "Només vós teniu paraules de vida eterna". Però, a l'hora de la veritat, Pere negarà Jesús (Jn 18,17). Però, al final, Pere acabarà acceptant el do de Déu (Jn 21, 19).

Tot i donar la impressió que l'evangeli d'avui té un desenllaç decebedor, la veritat és que fa possible un optimisme extraordinari. Si mirem el nostre món amb mirada neta, ens adonarem que són innumbrables les persones que viuen segons l'Esperit; són innumbrables les persones que accepten amb goig fer-se realment aliment dels altres i fan possible que Déu vagi realitzant el seu projecte d'amor!

Vicent Lladrés

Iconografia en claus de bóveda (22)

Guillermo Pons Pons

Foto: Toni Barber

El àguila sobre una torre fuerte

Iglesia de San Francisco de Asís de Ciutadella (4)

Llama la atenció el decorado de esta clave por su peculiaridad respecto de las representaciones que aparecen en las demás que cierran las bóvedas de la nave ojival de esta iglesia, que fue reconstruida desde 1563 y 1572, después de haber sido demolida en el saqueo de 1558. Cabe la posibilidad de que la torre y el àguila hagan referencias a aquel desdichado acontecimiento, que ha ido recordando como *s'any de se desgràcia*. Pero teniendo en cuenta que las demás claves presentan sólo símbolos propios de la espiritualidad franciscana, pienso que los relieves de esta bóveda pueden muy bien relacionarse con un sugerente acontecimiento de la vida de san Francisco.

Ocurrió, en efecto, que hacia el año 1213 el santo de Asís recorría diversas regiones de Italia, en las cuales exhortaba a las gentes de toda condición social que orientaran sus

vidas hacia las enseñanzas evangélicas. No hacía como los cátaros que solo se mostraban exigentes con quienes ejercían autoridad o dominio. Él a todos iluminaba y animaba enseñando a obrar así a sus discípulos. Yendo

un día con un compañero, vieron que sobre una torre lucían adornos y estandartes, anunciándose que un joven sería armado caballero y se celebraría un torneo. Entones Francisco manifestó a su compañero que si se unían a la fiesta, podrían con su palabra hacer el bien a algunos de los presente. Era ya él conocido en la región y fácilmente era escuchado ya fuera por devoción ya por curiosidad.

Terminada la misa de ingreso en el estado de caballería, estando el gentío en el patio de armas del castillo, Francisco, cual àguila dotada de alta sabiduría, con el lenguaje que bien conocía, propio de los caballeros y cruzados, animó a todos a descubrir la belleza incomparable del seguimiento de Jesús en la condición de vida a la que fuera llamado por el Señor. Y no quedó sin fruto esta sencilla predicación.

agenda

Festa del Martiri de Sant Joan Baptista

A Maó: Divendres 27 d'agost, a les 18.30 h, celebració de l'Eucaristia a l'ermita de Sant Joan dels Vergers. Tot seguit, bereneta i rifa de productes artesanals. (No hi haurà missa a les 18.30 h a la parròquia de Sant Francesc).

A Ciutadella: Divendres 27 d'agost, a les 20 h, celebració de l'Eucaristia presidida pel bisbe Mons. Francesc Conesa a l'ermita de Sant Joan de Missa. Tot seguit, balls folklòrics i ballada popular a càrrec del grup folklòric Sant Miquel i actuació musical d'Àngels Anglada i Pau Pons. També hi haurà venda de beguda i rifes a benefici de l'ermita.

Curs per a ser monitor/a d'activitats de lleure infantil i juvenil

L'Escola de Formació dels Escoltes de Menorca està preparant un curs de Formació Bàsica - Monitor/a Temps de Lleure Infantil i Juvenil, que es realitzarà del 25 de setembre al 7 de desembre de 2021. Fins al 29 d'agost està oberta la preinscripció. Més informació telefonant al 971 368 863 (de dilluns a divendres de 9 a 13 h).

Col·lecta per a les diverses necessitats

Aquest diumenge 22 d'agost a totes les misses es recollirà la Col·lecta per a les diverses necessitats. És una aportació que va destinada a diferents necessitats que s'haurien de passar durant tot l'any,

notícies nostres

Pregària missionera: "En mans de Déu, en mans de Maria"

El 11 d'agost es va celebrar la pregària missionera al Santuari de la Mare de Déu del Toro. Presidida pel bisbe Mons. Francesc Conesa, els fidels reunits van posar "En mans de Déu, en mans de Maria" la gran tasca dels missioners. Tots ells ajuden a les comunitats més vulnerables del món, portant l'esperança i l'amor de Jesús a totes les persones.

Mons. Francesc va reflexionar sobre quina ha de ser la nostra actitud davant les dificultats: confiar sempre en l'acció de Déu i la presència del Senyor. Després de repartir uns ciris amb la frase "Jesús és Llum: prega i estima", d'unes pregàries i el Pare

Secretariat Diocesà de Missions

Nostre compartit, els assistents van rebre la benedicció del Bisbe i van ser enviats i convidats a "fer Missió" en els nostres pobles i ciutats.

Secretariat Diocesà de Missions

Celebració de la festa de Santa Clara

Vam viure una preciosa festa de Santa Clara, un dia d'alegria i calor, agraint les mostres d'estimació que rebem, i

gaudint de la pregària del fosquet dels tres dies abans: Lloança per la grandesa de la creació, el regal de la fraternitat i contemplació, habitatge de Déu. I les lectures pròpies de la Missa d'aquest dia ens van refrescar el cor: "Et conduiré al desert i et parlaré al cor" (Is 2,14), "el mateix Déu que digué: Que la llum resplendixi enmig de les tenebres, és el qui ara ha resplendit en els nostres cors" (2Co 4,6) i les encoratjadores paraules de Jesús: "Manteniu-vos en el meu amor" (Jn 15,9).

Bisbat de Menorca

Germanes Clarisses de Ciutadella

Mn. Josep Salord i Farnés (1911-1970) (10)

LA NARRACIÓ DEL SANT TRASPÀS

Un tema poc conegut de les recerques de Mn. Salord sobre cultura popular és el de la narració del Sant Traspàs, de la qual hi ha molta informació al seu arxiu, però que no va arribar a publicar mai.

Diguem, primer de tot, que el *Sant Traspàs* és una peculiar versió popular de la història de l'Assumpció de la Verge. El tema té una llarga tradició dins de l'església cristiana i probablement té el seu origen en els evangelis apòcrifs, al segle VI, i s'hauria difós a Occident a partir dels segles XI-XII. La importància del tema de l'Assumpció és manifesta tant en els textos, com en la seva repercussió iconogràfica, clarament visible en la pintura medieval i en portades romàniques com la de Cabestany o en el retaule de Guimerà. També n'és una bona mostra la seva presència en les representacions teatrals d'origen medieval, de les quals *El Misteri d'Elx* n'és la supervivència més clara i famosa.

En totes aquestes manifestacions del tema de l'assumpció de la Verge s'hi mostren alguns elements recurrents com:

a) anunciament de la mort de Maria; b) arribada miraculosa dels apòstols (en núvols); c) dormició -o mort- de Maria; d) enfrontament amb els jueus en l'enterrament de Maria; e) donació del cingle a sant Tomàs i f) assumpció i coronació de Maria.

L'única versió menorquina publicada de la narració del Sant Traspàs és la que hi ha al primer volum del *Folklore Menorquí de la Pagesia* de Francesc d'Albranca, de 1918, de la qual el mateix Dr. Camps diu que és

“còpia del manuscrit que posseeix na Rita Borrassa, des Migjorn Gran, i que li pervé d'una parenta que morí a Maó”. També diu, en una altra nota, que “l'original posava *Sant Espàs*”.

Com a oració popular el *Sant Traspàs* era un “defensillo”, és a dir una oració que tenia un caràcter protector contra determinats maltevellis i embruixaments, que la gent havia de saber de memòria i portar-la a damunt, per recitar-la en el moment adequat. Per açò circulaven moltes còpies que es passaven d'uns als altres.

Mn. Salord es va interessar per trobar versions menorquines d'aquesta narració i en va recollir 10, que figuren al seu arxiu. La majoria són de Migjorn i Ferreries, però n'hi ha alguna de Sant Lluís. Però a la vegada va aprofundir en l'origen de la tradició narrativa sobre la mort de la Maredeu, que té una significació especial en la tradició religiosa catòlica. És probable que el seu interès pel tema es desvetllés en l'època de la seva estada a Migjorn com a vicari i ecònom (1943-1951), però també per la repercussió que el tema va tenir amb la declaració de l'Assumpció com a “dogma de fe”, per part del papa Pius XII, el dia 1 de novembre de 1950.

A l'arxiu de Mn. Salord hi ha una notable documentació de tot aquest tema. A més de les còpies recollides a Menorca, hi ha referències de la mateixa narració a Mallorca, a partir de materials recollits pel P. Rafel Ginard. Sobre el tema també va mantenir correspondència amb Francesc de Borja Moll, qui li va oferir materials i suggeriments.

Josep Salord amb un grup d'amics al Toro a finals dels anys cinquanta. Arxiu Pons Lluch.

Però el documents més antics que Mn. Salord va trobar són

“ACÍ ES LO COMENSSAMENT DEL TRAPASSAMENT E ASSUMPCIÓ DE LA VERGE MADONA SANTA MARIA”. (A l'arxiu són 6 folis mecanografiats, en vermell, per una cara) i

“Passament sant de la humil Verge Maria”. (5 folis mecanografiats).

Aquests dos textos figuren com a apèndix en el llibre *Catalunya á Palestina*, del canonge de Vic Jaume Collell, publicat a Barcelona, el 1900. Del primer diu l'autor que “la copiam feelment d'un Códex del segle XV, adquirit per lo Sr. Bisbe de Vich.” El segon és una versió popular similar al nostre Sant Traspàs, recollida a Lleida al segle XIX. Mn. Salord els devia copiar abans d'adquirir el llibre, que també és a la seva biblioteca.

També hi trobam a l'arxiu una còpia manuscrita de *Lo Misteri d'Elx*, seguida d'una explicació de la representació del Misteri. Per la referència que dona, sembla una còpia de l'edició de 1929, feta a Alacant, per Pedro Ibarra y Ruiz.

La presència a Menorca d'aquestes narracions populars s'ha de situar en la pervivència de tradicions i creences religioses molt antigues que eren emprades al marge de la religió oficial i tenien un caràcter secret pel seu suposat poder protector, com a amulets màgics.

Jaume Mascaró Pons

Josep Salord amb la seva tia Paulina Salord al pati de la seva casa de la Contramurada. Arxiu Bagur Salord.